

ÚVOD

1,1 Prorocký výnos, který viděl prorok Abakuk.

HISTORICKÝ KONTEXT

Jméno Abakuk může být odvozeno od hebrejského slova „obejmout“, jiní se domnívají, že by se mělo odvozovat od akkadského výrazu pro zahradní rostlinu.

Jeho jméno se objevuje pouze v úvodu (1,1) a v nadpise žalmu, který kniha obsahuje (3,1), takže o něm víme opravdu snad jen to, že existoval. To ovšem dalo podnět k různým legendám ohledně jeho osoby: například se o něm dočteme v apokryfním dodatku k Danieli „Bél a drak“, podle kterého se jednalo o levitu. Podle rabínské tradice se dokonce mohlo jednat o syna Šúnemanky nebo o strážného, který je zmíněn v Iz 21,6. Žádnou z těchto hypotéz ale nemůžeme považovat za věrohodnou.

Bůh povolal Abakuba v době *povolání Kaldejců*^{1,6}, tedy někdy ke konci 7. nebo na začátku 6. století př. K., kdy Babylonský (kaldejský) král Nebúkadnesar dobyl Jeruzalém a odvedl mnoho zajatců do své země (2. Král 24,8-17; 2. Par 36,9-10 (narážky v 1,13; 2,5.8-10)

STRUKTURA:

Nadpis (1,1)

1. Dialog I. (1,2-11)

- a) Prorokova stížnost (1,2-4)*
- b) Boží odpověď (1,4-11)*

2. Dialog II. (1,12-2,5)

- a) Prorokova stížnost (1,12-17)*
 - b) Boží odpověď (2,1-5)*
- Běda utlačovatelům (2,6-20)*

3. Abakukův žalm odevzdanosti (3,1-19)

- a) Modlitba (3,1-2)*
- b) Zjevení Božího Bojovníka (3,3-15)*
- c) Prorok žijící vírou (3,16-19)*

STUDIUM VERŠ PO VERŠI

1. Dialog I. (1,2-11)

a) Prorokova stížnost (1,2-4)

*1,2 Jak dlouho mám, Hospodine, křičet o pomoc,
a ty neslyšíš,*

Prorok předkládá Bohu nárek, který připomíná některé žalozpěvy ze žaltáře (např. Ž 6, 12, 28, 31, 55, 60, 85). V těchto žalozpěvech obvykle po stížnosti ze strany člověka přichází ujištění, že Hospodin svého modlitebníka vyslyší a zachrání.

Nejedná se pouze o jen tak běžnou modlitbu, jakou se obvykle modlíme před spaním či před jídlem. Naopak: již dlouhou dobu prorok křičí k Bohu a dožaduje se odpovědi! Dokonce je tato touha tak silná, že už začíná mít dojem, že ho Hospodin neslyší. Jako Boží prorok ví, že Bůh vidí a slyší všechno, ale zdá se, že již propadá zoufalství a neví kudy kam. I když ale nedostává odpověď, nepřestává křičet k Bohu, nezačne ji hledat jinde: ale chce vytrvat.

1,2 volat k tobě: Násilí!

a ty nepomůžeš?

3 Proč mi ukazuješ⁽¹⁾ zlo

a hledíš na trápení?

Zkáza a násilí je přede mnou,

trvá spor a pozvedá se svár.

(1) – heb. dáváš (mi) zažít

Prorok je do své modlitby osobně zainteresován. Vidí násilí, trápení a zlo nejen kolem sebe, ale má s tím osobní – negativní – zkušenost, protože má dojem, že stejně jako ho Hospodin neslyší, tak mu ani nepomáhá. A to je násilí dost velkým přečinem proti Bohu a člověku, kterého stvořil. A když vidí Abakuk někde nespravedlnost či násilí, hned volá k Bohu – což je chvályhodné.

Přesto vnímá, že Bůh je vševidocí a vidí všechno na zemi, včetně toho všeho zla a násilí, na které se musí prorok dívat a kvůli němuž k Němu volá o pomoc a snad i o spravedlnost. Vidí stejně jako Abakuk všechny ty spory a hádky i jejich stupňující se charakter. Možná, že Abakuk nemá takovou (politickou) moc a vliv na to, aby zastavil zlo kolem sebe, ale jak je možné, že všemohoucí Hospodin, který vidí zlo, nezasáhne? Zdá se mu, jakoby se Bůh jen tak díval na násilí, nechával ho, aby se na něj také díval, a nic se neděje... Hebrejský text naznačuje, že toto zlo a volání proroka o spravedlnost trvá již dlouhou dobu.

1,4 Proto je zákon ochromen

a právo nikdy nepronikne,

protože ničema obkličuje spravedlivého,

proto pronikne právo pokřivené.

Jako přirozený důsledek hádek a svárů nutně přichází porušování Božího zákona: *A protože vzroste bezzákonnost, ochladne láska mnohých.* ^{Mt 24,12} Boží zákon je tedy znevážen (otupěn, ochromen, je bez účinku) a to se projevuje jak v mezilidských vztazích (Abk 1,3), tak i v soudních sporech, kdy nebývá prosazováno právo a spravedlnost. Jakmile vymizí morální hodnoty ve společnosti, lidé u soudu přestávají stát na straně práva, ale každý si chce prosadit tu svou. Zde mají právě velkou nevýhodu spravedlivější oproti ničemům, protože spravedliví se věrně drží svých zásad, což přináší značné znevýhodnění.

Jako důsledek přichází pokřivené právo. V Božím slově máme zaslíbení, že naše životní cesty může Hospodin napřímit k cestě spravedlnosti (Př 3,6; 11,5). Je samozřejmě možný i opak: člověk může zakřivit svou životní cestu (Jb 8,3; 34,12), stejně jako právo a spravedlnost (což spolu souvisí). Ostatně, i české slovo „pravda“ je od slova „napravit“, což znamenalo „napřímit, spravit“. Lidé tedy nerespektují Boží zákon a jejich životní cesty i právo a spravedlnost ve společnosti se stávají pokřivenými. A to dokonce do takové míry, že právo není ve sporech nikdy prosazováno. V takové nespravedlivé a těžké době žil prorok Abakuk. Nemůžeme se divit, že tak dlouho volal k Hospodinu, aby sjednal nápravu (Abk 1,2-3).

Prorok v podstatě dává Hospodinu odvěkou otázkou, kterou se lidstvo trápí již od nepaměti: „Jak je možné, že se tak daří špatným lidem?“ A možná bychom mohli dodat: „A jak je možné, že se tak nedaří dobrým lidem?“ Narážíme zde na klasický problém nespravedlnosti, která vládne na tomto světě.

A Hospodin mu na tuto odpověď za nějakou dobu volání a proseb odpovídá. Dává mu najevo, že slyšel jeho prosbu (srov. Abk 1,2):

1. Dialog I. (1,2-11)

b) Boží odpověď (1,4-11)

*1,5Dívejte se mezi národy, pohledte,
žasněte a buďte ohromeni,
protože ve vašich dnech vykonám takový skutek,
že neuvěříte, i když vám to bude vyprávěno.*

6Neboť hle, dám povstat Chaldecům,

Následující předpověď se týká nejen proroka, ale i Božího lidu v Judsku a dokonce i obecně celé země se všemi národy. Boží soud totiž dolehne i mimo území Izrael, a všechny národy – ať už uctívají Hospodina, nebo ne – by tomu měli věnovat pozornost. I u nich se totiž zjevně odehrává bezprávi a nespravedlnost.

A tak nastane něco velkého, co nemá obdoby. Někteří to prožijí, jiní to budou vyprávět – a druzí jim to nebudou věřit. O co se jedná? Bůh totiž povolá Kaldejce.

Co je ale na tom tak neuvěřitelného? Víme, že na Předním východě žilo mnoho národů, kteří se střídavými úspěchy dobývali rozlehlá území i za hranicemi své říše. K té nejznámějším říším, které dobývali okolní národy, patří bezesporu Asýrie, která byla Judsku (díky Asyrským vpádům do Izraele) dobře známa. Asýrie se rozkládala na sever od Izraele a sousedila s Babylónií, která se rozprostírala na východ od Asýrie. Od dob Chammurapiho (asi 18. př. K.) hrála Babylonie vždycky až druhé housle a byla pod nadvládou sousedních Asyřanů. A v Babylonii žil jeden rod – Kaldejců – kteří nebyli nějak významný. Nikdo dodnes pořádně neví, odkud Kaldejců vlastně pochází, a zakladatel slavné (novo)Babylónské říše – Nabopalasar, otec Biblického Nebúkadnesara, neměl žádné významné předky. V jednom rukopise dokonce napsal, že je „syn nikoho.“

Tento bezvýznamný rod Kaldejců na území Babylonie, kterou po celá staletí ovládali silnější Asyřané, však budou Bohem vyvoleni (povoláni) k tomu, aby dobyly Asýrii a pak i téměř celý Přední východ. Skrze tuto nevýznamnou dynastii Kaldejců (kterou možná Izraelci ani neznaly), Bůh způsobí, že bude celá země obrácena naruby! Kdo jsou tito „záhadní“ Kaldejců, se dovídáme v dalších verších (1,6-7).

Tento verš také cituje (poněkud překvapivě) i apoštol Pavel, když kázal židům o Kristu. Upozornil je, aby naslouchali Boží řeči, protože jinak se projeví Boží nelibost, která je pápsána v prorocích (Sk 13,40) - a cituje právě Abk 1,5.. Pro nevěrnost Božího lidu (1,2-4) Bůh udělá něco velmi překvapivého - vzbudí nepřítel, který vykoná soud nad nevěrnými. Pavel chtěl patrně citací z Abk 1,5 pouze zesílit (položít důraz) na právě zvěstovanou zvěst o Kristu (překvapivá událost) a varovat své posluchače před Boží nelibostí v případě, že Boha neuposlechnou.

1,6Neboť hle, dám povstat Chaldecům,

národu krutému a dravému,

který půjde do širé země,

aby obsadil příbytky, jež nejsou jeho.

7Vzbuzuje strach, je obávaný;

od něj samého pochází jeho právo a vznešenost.⁽¹⁾

(1) sám sobě vytváří zákony a nařízení

Tento národ, který Hospodin povolá, nebude tedy nic moc. Krutou Asyrskou říši (Iz 10,5-6) s hlavním (krvelačným) městem Ninive (Nah 1,1.3) nahradí krutý a dravý národ Kaldejců a stejně jako Asýrie přitáhne do širé země, aby násilně zabíral majetek, který mu nepatří.

Poslední věta je srozumitelně přeložena v ČEP: *Je příšerný a hrozný, vyhláší vlastní svrchované právo.* Abk 1,7 ČEP Takže právo, které bylo tak překrucováno a pokřiveno (1,4), bude narušeno příchodem nepřátelské armády. Když si lidé neváží svého soudního systému a konají nespravedlnosti, Bůh pošle národ, který tyto systémy kompletně naruší, zpusťší zemi a vykoná nespravedlnost na obyvatelích země. Už zde můžeme vidět princip: jak jsi nakládal ty (s druhými), tak bude s tebou nakládáno (Abk 2,8; Mt 25,31-46).

A narušení těchto systému nastane velmi rychle a náhle:

*1,8 Jeho koně jsou rychlejší než leopardi
a hbitější nežli vlci k večeru.*

*Jeho koně poskakují,
jeho jezdci se příženou zdaleka,
přiletí jako orel nedočkavý se nažrat.*

*9 Všichni se ženou za násilím,
odhodlaně postupují kupředu,⁽¹⁾
sbírají zajatce jako písek.*

(1) dosl. jejich tváře jsou obráceny k východu

Ve starověku obvykle jeden národ zaútočil na druhého prostřednictvím pěchoty a jízdy. Útok Kaldejců je ale charakteristický tím, že útočí hlavně jízda, a to ne jen na své sousedy, ale táhne i do dalekých krajů a tam překvapí vyděšené obyvatele. Rychlost této armády je demonstrována rychlosti leoparda, hbitosti vlka a schopnosti rychle se přesunout z místa na místo prostřednictvím letu orla. Protože se ptáci (i orli) pohybují vzdušnou čarou, nejsou limitováni překračováním řek, hor, kopců atd. - se stejnou lehkostí a rychlostí bude postupovat babylonská armáda do vzdálených krajů.

A tyto národy se ženou vpřed za násilím, což je zvláštní, protože právě na násilí (v Izraeli) si prorok při své žádosti stěžoval (Abk 1,1.2). Také si stěžoval na to, že ničema obkličuje spravedlivého (Abk 1,3) a jako odpověď přichází proroctví o tom, že bezbožní Kaldejci budou zotročovat Izraelity. Nemůžeme se pak divit, že se tato odpověď Abakukovi příliš nezamlouvá (Abk 1,13).

*1,10 Králům se posmívají,
mocnáři jsou jim k smíchu,
všem pevnostem se vysmívají,
navrší násy a dobudou je.*

A aby té krutosti (Abk 1,6), násilí a zotročování lidí (Abk 1,9) nebylo málo, Bůh ještě dodá, že to všechno se bude dít v duchu škodolibosti, pýchy a nadutosti (Abd 1,10.15). Ale Bůh nemá rád škodolibé posmívání (Abd 12; 2. Král 2,23) a tak je i za tento přečin bude jednou volat k zodpovědnosti (Abk 1,11).

Budou se posmívat a pohrdat králi, před nimiž padali k zemi a klaněli se obyvatelé země, i všem vysoce postaveným lidem ve společnosti, kteří měli dohlížet na to, aby bylo v zemi zachováno právo a spravedlnost. Ti všichni za pokřivení práva, za které jsou zodpovědění, ponese Boží soud (Abk 1,4).

Při nepřátelském útoku se obyčejní lidé obvykle schovali do pevností, aby odolaly útokům nepřítele a zachránili si holý život. Pevnosti poskytovali aspoň na čas bezpečí, než mohli ostatní obyvatelé dané říše shromáždit armádu, která by nepřátelskou armádu vyhnala ze země. Pokud byla pevnost dostatečně odolná, nepřátelské vojsko ji nedobylo a drancovalo pouze její okolí – lidé tak mohli být zachráněni.

Bůh ale předpovídá, že Kaldejci dobudou pevnosti (resp. opevněná města). Nahromadí obléhací val, aby s jeho pomocí mohli oblehnout pevnost a časem ji dobýt (Jer 6,6). Před útokem nepřítele se zkrátka nebude dát kde schovat. Žádná pevnost zkrátka nebude dostatečně opevněná, aby ji nedokázali dobýt; žádný král dost mocný na to, aby se jim postavil na odpor... Kaldejci přijdou a zničí vše, co jim bude stát v cestě.

*1,11 Potom přejdou jako vítr a pominou.
Ten, jenž má svou sílu za boha, však ponese vinu.*

Tento národ ale nebude trvat věčně. Už prorok Daniel oznámil Kaldejskému Nebúkadnesarovi: *Ty, králi, jsi král králů, neboť Bůh nebes dal tobě království, moc, sílu i čest. A všechno, kde přebývají lidští synové, polní zvěř i nebeské ptactvo, dal tobě do ruky a učinil tě vládcem nad tím vším. Ta zlatá hlava jsi ty. Ale po tobě povstane jiné království...* ^{Dan 2,37-39} Příchod tohoto národa bude bezesporu obrovská věc a do velké míry budou ovlivněny národy na Předním východě (Abk 1,5), ovšem z pohledu dějin země se nebude jednat o zas až tak velkou a dlouhodobou událost. V obrazu historie je Novobabylonská říše jen jakýmsi závanem větru, který zavane, zpřehází chod mnoha národů, a zase (jako každý vítr) pomine.

A i když koná z moci Boží a Bůh je ten, který mu dává sílu (Abk 1,6; Dan 2,37-38), Bůh nebude zodpovědný za jeho kruté a násilné zacházení z národy: ale on sám ponese vinu. V Bibli často Bůh používá ke svému účelu bezbožnou armádu, které dá volnou ruku, čímž je to vlastně On, kdo to způsobil (Joel 2,11; Iz 10,5...), i když za to není zodpovědný. Například v Jobovi čteme, že si satan u Boha vyžádal, aby mohl sáhnout na Jóbův majetek. Byl to sice satan, kdo uškodil Jóbovi, ale Bůh to dovolil a tak to vlastně Bůh způsobil (čti pozorně Job 1,11-12 srov. Job 2,3).

Jak bude Babylon nést svou vinu je dále rozvinuto v další Boží odpovědi (viz Abk 2).

2. Dialog II. (1,12-2,5)

a) Prorokova stížnost (1,12-17)

*1,12 Ty jsi přece odedávna, Hospodine,
můj Bože, můj Svatý, ty neumíráš.⁽¹⁾*

*Hospodine, ustanovil jsi ho k soudu,
Skálo, určil jsi ho ke kárání.*

(1) Masorétský text: My nezemřeme

Abakuk odpovídá na Boží odpověď slovy, které připomínají modlitbu. Nejprve osloví svého Boha a přizná mu čest: On je ten, který je existuje věčně (Jan 8,57; Zj 1,4), takže je nekonečně vyšší než Kaldejci, kteří zavanou jako vítr a vše pomine (Abd 1,11). Je svrchovaný vládce a tak je to On, kdo dává sílu i moc (Abk 1,6), i ten, kdo ji bere (Abk 1,11).

Masorétský text překládá druhý řádek Abk 1,12 jako my neumíráme/my nezemřeme. Pokud je tato varianta správná, potom Abakuk vzhlíží k přicházející krizi národa a útoku Kaldejců, kdy zemře mnoho (bezbožných i věrných) z Izraele, ne úplně se zoufalstvím. Vlastně tím vyjadřuje, že i když přijdou Babyloňané a mnoho lidí zemře, ve skutečnosti nezemrou věčnou (druhou) smrtí. Navzdory přicházející pohromě má naději (Abk 3,16-19). Protože On je nesmrtelný, může dát nesmrtelný život; je tedy garantem nesmrtelnosti svého lidu).

Po vyjádření chvály a moci Bohu pokračuje tím, že uznává Boží slova jako pravdivá a přijímá je tak. Pokud Hospodin ustanovil Kaldejce k soudu, ta pevná Skála (Jk 1,17) rozhodla, že vykoná kázeň nad Izraelem i ostatními národy, potom je to tak.

I přes toto uznání Boží svrchovanosti a Božího rozhodnutí ale Abakuk vyjadřuje své myšlenky a pocity, které má z Boží odpovědi a se kterými si neví rady. Stále mu něco nesedí:

*1,13 Tvoje oči jsou příliš čisté, než aby se dívaly na zlo,
nemohou hledět na trápení.
Proč tedy hledíš na podvodníky
a mlčíš, zatímco ničema pohlcuje spravedlivějšího, nežli je on?*

Abakuk má stále za to, že Hospodin neodpověděl dostatečně na jeho předchozí otázku ohledně páchaní zla. Nechápe, jak všemohoucí věčný svatý Bůh (1,12) může jen tak hledět na zlo a nezasahovat (1,3), a jak je možné, že ničemům se daří lépe, než bezbožníkům (1,4).

V druhém případě ale prorok říká, že ničema pohlcuje spravedlivějšího, ne spravedlivého (1,4 srov. 1,13). V Izraeli se jistě rozmáhá hřích a lidé začíná porušovat Boží zákon (1,2-3), ale že by trest měl přijít skrze pohanský krutý a dravý národ (1,6)? Ničemové (Babylonci) budou pohlcovat Izrael, který sice do jisté míry odpadá od Božích principů, ale je spravedlivější, než oni. Je to asi jakoby dnes volal křesťan k Bohu o pomoc a stěžoval si na špatný stav lidí v církvi, a Bůh mu odpověděl, že nad nimi vykoná soud prostřednictvím radikálních islamistů. Ničemové by pohlcovali spravedlivější... A na to by se měl Hospodin jen tak dívat?

A právě v těchto slovech už vidíme jakési volání po spravedlnosti, které bude - jak budeme studovat - vyslyšeno až posledními událostmi dějin a Kristovým druhým příchodem. *Bylo nezbytné lidi vyburcovat, aby si uvědomili, že jim hrozí nebezpečí a aby se připravili na závažné události, které budou označovat konec doby milosti. Boží prorok vyhlásil: „Ano, Hospodinův den je velký, velice hrozný. Kdo ho vydrží?“^{Jl 2,11} „Tvoje oči jsou příliš čisté, než aby se dívaly na zlo, nemohou hledět na trápení...“^{Abk 1,13 GC 310}*

*1,14 Učinil jsi lidi jako mořské ryby,
jako hejna⁽¹⁾, kteří nad sebou nemají vládce?*

*15 Všechny je může vytáhnout na udici,
odvléct je ve své síti,
sebrat je do svého nevodu;
proto se raduje a jásá.*

(1) – hejna, pohybující se (věci), plíživé (plazy)

Abakuk přirovnává lidstvo k mořským rybám a tento svět k moři. V mořských vodách plave mnoho ryb, které sice plavou v hejnech, ale nemají nad sebou žádného vedoucího a vesměs plavou chaoticky, bez pevného systému. Opět zde máme téma (soudního) systému, který je porušován Izraelem, a který dostane velkou ránu tím, že Babyloňané ustanoví své vlastní právo (1,7).

Prorokovi se tedy zdá, že podle Hospodinovy odpovědi jsou lidé jen jakoby hejna ryb ve vodě – plavou sem, a plavou tam, bez vládce a pevného pořádku – a tak se mezi sebou melou národy, válčí jeden s druhým a vzniká chaos bez pevného systému. Snad je to i narážka na to, že vládcem by měl být Bůh, který by měl vládnout i nad tím dravým a krutým národem a nedopustit, aby se mu dobře dařilo (1,3).

V tomto podobenství jde prorok ještě dál a přirovnává Babyloňany k rybářům, kteří vytahují z moře ryby prostřednictvím sítí a nevodů (nevod = tažná rybářská síť). Je zajímavé, že asyrské reliéfy skutečně zobrazují dobyvatele, kteří své nepřátele zachytili do rybářských sítí, čímž dávají najevo, že je zotročili (jako kořist). Pokud už tedy nějaký vládce existuje, pak je to – podle této narážky – právě Babylon, ten krutý a dravý národ. A kde je v tom všem Bůh (1,17)?

Zdá se, že Abakuk se ptá i v obecnější rovině: Proč se ničemníkům jako takovým daří dobře? Stejně jako rybáři chytají ryby do velkých sítí, tak mohou chytat ryby i na udici. Síť vytáhne z moře mnoho ryb, které se nemohou bránit, ale udicí rybář vytahuje ryby z moře po jedné, a to tak, že nastraží léčku a čeká, až se chytí, a až se tak stane, tak onu rybu zkonzumuje. Abakuk naráží právě na tento proces, který přirovnává k tomu, že podvodník pohlcuje (konzumuje) spravedlivějšího (1,13) a to tak, že mu nastraží léčku, do které se chytí asi jako když rybář nastraží návnadu a čeká, až se ryba nechá nachytat (1,15) Jak je možné, že se Bůh dívá i na tyto individuální podvody mezi lidmi (1,13)?

*1,16 Proto obětuje své síti,
pálí kadidlo svému nevodu,
neboť díky nim je jeho podíl úrodný
a jeho potrava tučná.*

Abakuk dále rozvíjí podobenství: rybáři obětují a pálí kadidlo (tedy vzdávají božskou úctu) síti a nevodu, tedy nástrojům, které jim dopomohly k úspěšnému chycení ryb. Tím naráží na to, že pohané své vítězství přičítali prostředku, který jim zajistil vítězství: pohanským bohům. Obětovali jim a pálili kadidlo a chválili je za získanou bohatou (srov. Ez 34,3) kořist, kterou získali jako podíl z vítězství nad nepřáteli.

*1,17 Cožpak smí takto vyprazdňovat svou síť,
stále bez soucitu pobíjet národy?*

Cožpak mohou podvodníci (ničemové) oklamávat spravedlivé jako rybář oklamává ryby návnadou? Cožpak mohou pohané jen tak pohlcovat druhé?

Cožpak jsou jako mořské ryby, které se mezi sebou melou a jejich jediný vládce je krutý a dravý národ babyloňanů, který vždycky nahodí síť, vezme ryby a tak to stále opakuje (dobývá jeden národ za druhým)? Jsou kaldejci jediným vládcem lidstva (ryb), anebo Hospodin? Ačkoliv Bůh již do jisté míry odpověděl Abakukovi, že Babylon zaútočí (zafouká jako vítr) a pak pomine a ponese vinu (1,11), prorok není úplně spokojen s odpovědí. V následující Boží odpovědi Bůh odpovídá a rozvíjí všechny tyto otázky dopodrobna (2,2-20). Ještě předtím ale Abakuk popisuje svou vlastní zkušenost s Boží odpovědí:

2. Dialog II. (1,12-2,5)

b) Boží odpověď (2,1-6)

2,1 *Budu stát na své stráží,
postavím se na opevnění
a budu pozorně sledovat, abych viděl, jak ke mně promluví,
co odpoví na mou stížnost.
Hospodin mi odpověděl:*

Abakuk byl jistě potěšen, když dostal od Boha odpověď na své volání (1,2). Nyní se jeho zkušenost s Bohem prohloubila: na začátku měl dojem, že ho Bůh neslyší (1,2), nyní nečeká na to, ZDA mu Bůh odpoví, ale JAK k němu promluví (2,1).

Dochází mu, že je potřeba vidět svět a dějiny lidstva v širších souvislostech, z Božího pohledu. Proto sám sebe přirovnává k vojákovi, který stojí na strážné věži (hlásce) a vyhlíží všechno, co se blíží k němu (do města). Takový voják vidí na rozdíl od jiných lidí věci tam dole (pozemské) z většího nadhledu.

Je si jist tím, že Bůh promluví na jeho stížnosti, jak odpoví na jeho právě vyřčené otázky:

- 1) Proč tedy hledíš na podvodníky a mlčíš, zatímco ničema pohlcuje spravedlivějšího, nežli je on? (1,13)
- 2) Učinil jsi lidi jako mořské ryby, jako plazy, kteří nad sebou nemají vládce? (1,14)
- 3) Proto obětuje své síti, pálí kadidlo svému nevodu, neboť díky nim je jeho podíl úrodný a jeho potrava tučná. Cožpak smí takto vyprazdňovat svou síť, stále bez soucitu pobíjet národy? (1,16-17).

V následující odpovědi (2,1-20) Bůh prorokovi odpoví na všechny z nich:

- 1) ničemové sice budou pohlcovat spravedlivější, ale spravedliví lidé žijí z víry v Boha, zatímco ničemové zůstávají po celý život nenasytí (2,4-5).
- 2) Lidé nejsou jako ryby v moři, kteří nad sebou nemají vládce, protože nad všemi lidmi je Hospodin, který bude soudit nespravedlnost (2,6-17).
- 3) A konečně – možná že pohané obětují svým bohům (svým sítím, nevodům), kterým připisují vítězství nad nepřáteli, ale tito bohové jsou bezvýznamní v porovnání s Hospodinem, před kterým jednou ztichne celá země (2,18-20) - den konečného soudu (3,1-15).

2,2 *Hospodin mi odpověděl:*

*Zapiš vidění,
zřetelně ho napiš na tabulky,
aby to čtenář mohl přeběhnout zrakem.*

3 *Vždyť vidění je svědkem pro určený čas,
svědectvím o konci, a neselže.
Ačkoliv otálí, vyčkávej na něj,
neboť se jistě naplní a neopozdí se.*

Stejně jako se strážný na věži dívá do všech stran a pozoruje své okolí (2,1), i Abakukovi Bůh zjeví panorama pravdy co se týče jeho otázek. Je potřeba vnímat svět a Boží vůli ve světě v širších souvislostech. Pozorovat věci kolem sebe a dávat do dohromady s Boží zjevenou vůlí.

Boží odpověď má Abakuk napsat na tabulky. Jednalo se o dřevěné tabulky pokryté voskem, na které se pomocí železného rydla (Jer 17,1) dal vyryt nápis (Iz 30,8; Př 3,3; Lk 1,63). Obvykle na tyto tabulky psali lidé něco, co mělo být všem na očích.

Prorok čekal dlouho na Boží odpověď a nakonec se dočkal (1,2). Očekával, že brzy (možná i za několik let) přijdou do země tehdy ještě neznámí Kaldejci, kteří dobudou téměř celý Přední východ. Abakuk zkrátka poznává, že Bůh pracuje v čase a všechno má v Božím plánu svůj stanovený čas. Hospodin tuto skutečnost ještě jednou připomíná a zdůrazňuje, že následující vidění se naplní až na dlouhou dobu, ale to nic neubírám na tom, že se vše stane tak, jak to bude řečeno.

O jakou dobu se jedná? Je to poselství (svědectví) o konci. Samozřejmě se může jednat o konec Judského království a konec jedné epochy židovských dějin, ale jak se zdá, toto proroctví mluví také o konci času. Kniha Zjevení totiž přebírá některé aspekty z následující Boží předpovědi a přenáší jejich naplnění do závěru dějin země (2,14 srov. Zj 18,1-2; 2,16 srov. Zj 18,6-7; 2,17 srov. Zj 18,24...)

Pokud nám tedy Bůh zjevuje něco ve vidění a dokonce chtěl pro prorokovi, aby je zaznamenal, aby pak nad ním mohl někdo v budoucnu přemýšlet, potom bude dobré, když se jím budeme nyní dopodrobna zabývat. *Podle Božího záměru měla Bible být průvodcem všem, kdo se chtějí seznámit s vůlí svého Stvořitele. Bůh dal lidem jasné prorocké slovo. Andělé, a dokonce sám Ježíš Kristus, přišli, aby oznámili Danielovi a Janovi události, které se měly v budoucnu odehrát. Důležité skutečnosti, které se týkají naší záchrany, nejsou zahaleny tajemstvím. Bůh je zjevil tak, aby nemohly zmást a zavést lidi, kteří upřímně hledají pravdu, na sces-tí. Pán prohlásil prostřednictvím proroka Abakuka: „Napiš vidění ..., aby je přeběhl čtenář.“ ^{Abk 2,2} Boží slovo je srozumitelné každému, kdo je zkoumá s modlitbou v srdci. ^{GC 521}*

Těmito proroctvími se zabývali i naši adventní průkopníci. *Jejich víru posílily texty Písma, které přesvědčivě hovořily o prodlení. Když v roce 1842 Duch Boží působil na Charlese Fitcha a ten došel na výpočet proroctví, převzali ho adventisté jako znamení Abakukova proroctví: „Zapiš vidění, zřetelně ho napiš na tabulky.“ ^{Abk 2,2} Nikdo pak nepochyboval o prodlení, které toto proroctví uvádělo. Prorok říká: „Zapiš vidění, zřetelně ho napiš na tabulky, aby to čtenář mohl přeběhnout zrakem. aby to čtenář mohl přeběhnout zrakem. Vždyť vidění je svědkem pro určený čas, svědectvím o konci, a neselže. Ačkoliv otálí, vyčkávej na něj, neboť se jistě naplní a neopozdí se.“ ^{Abk 2,2-3 SR 366} Toto vidění se totiž týká posledních událostí v kontextu pádu babylona (SR 364-366). Existuje úzké spojení mezi Abakukovým viděním (2,14.20; 3,3) a druhým andělským poselstvím (Zj 13,8) potažmo poselstvím anděla, jež přišel hlásat padnutí babylona v slávě, která pokryla celou zemi (2,14.3,3 srov. Zj 18,1-2).*

*2,4 Hle, ten, jehož touha není správná, je umdlený,
ale spravedlivý bude žít díky své věrnosti.*

*5 Ano, víno podvede
pyšného muže, nemá stání;
otvírá svůj chřtán jako podsvětí,
je nenasytý jako smrt;
posbíral k sobě všechny národy,
shromáždil k sobě všechny lidi.*

Nejprve tedy Bůh odpovídá na otázku, jak je to vlastně s ničemnými lidmi, kteří pohlcují (utlačují) spravedlivé (1,13). Hodnocení ničemy zde ale není z pohledu materiálního a mocenského, ale z pohledu jeho vlastního nitra.

Bůh ukazuje, že touhy takového člověka nejsou správné, a že je ve své podstatě umdlený (bezzvládný). To je v přímém kontrastu s tím, co jde vidět: sbírá k sobě všechny národy (2,5), zajatce (1,9) a vyhlašuje své svrchované právo (1,7.10). Ale je potřeba se dívat do jeho nitra, tedy dívat se na věci z vyšší perspektivy (2,1-2), z Božího pohledu (1.Sam 16,7). Potom Abakuk zjistí, že ničemové jsou umdlení a znužení, nejsou naplněny jejich touhy.

Touhy ničemů, potažmo dobovačných národů – včetně (v tomto případě) Babylonu – jsou přirovnány k touze (personifikované) smrti. Když lidé umřou, pozře je smrt, a tato smrt je stále nenasytá: ačkoliv již umřelo od stvoření světa mnoho lidí a každý den umírají další, smrt je prostě nenasytá – stejně tak je tomu s touhami ničemů. Dokonce se zdá, že jejich touhy se pro ně stanou alkoholickým vínem, které má tu moc podvést každého člověka. I my dnes říkáme, že se někdo „opíjí mocí.“

Ničemové obecně – a v tomto případě Kaldejci – chtějí pro sebe zabrat celou zemi, vzít tisíce zajatců a mít moc nad všemi národy, ale jejich touhy nejsou správné a jejich nitro je umdlené. Jejich touhy se nikdy nenaplní a nakonec celou zemi stejně vezme do rukou Hospodin (2,14 srov. Abd 16-17).

Naproti tomu spravedlivý člověk jakoby v kontrastu s ničemou a jeho touhami žije ze své věrnosti (víry, důvěry) vůči Bohu. Jedná se o velmi důležitý výrok, který odhaluje, že Bůh chce po svých věrných život víry – a to je to nejdůležitější. Podle jednoho rabína, jehož výrok máme zaznamenaný v talmudu: „Mojžíš dal Izraeli 613 příkazů, David snížil jejich počet na deset, Izaiáš na dva, avšak Abakuk na jeden: spravedlivý z víry bude živ (2,4). ^{Makkót 23b}

Citace v Novém zákoně

Jedná se o jeden z nejznámějších textů, které jsou citovány v NZ. Zde ve SZ je tento výrok použit v kontextu příchodu babylonského vojska, které má přijít na Boží lid - a ten přesto může (stejně jako Abakuk, který žije z víry) prožívat pokoj, protože má jistotu věčného života (3,16-19; 1,12). Stejně i hříšník, na kterého se valí Boží soud za jeho nevěrnost (Lk 14,31), má možnost záchrany tím, že se upne na Hospodinovo zaslíbení a tak ho nezastihne trest, který Bůh posílá na všechny hříšníky.

V NZ Pavel v epištole Galatským, kde se zabývá otázkou ospravedlnění skrze víru, nejprve cituje Gn 15,6 a ukazuje na Abrahama, který uvěřil Bohu a ten mu to počítal za spravedlnost (Gal 3,6). Tuto myšlenku (předpoklad) dál rozvíjí a ukazuje, že ze zákona není nikdo ospravedlněn (Gal 3,10) a jako závěr činí právě citaci z Abk 2,4, podle které spravedlivý člověk (ospravedlněný Kristovou milostí) žije svůj život z víry ukřižovaného Krista.

Zajímavou myšlenku dává řecký překlad SZ, kde je doslova napsáno: „Spravedlivý z věrnosti mé bude žít“ (Abk 2,4) - není zde tedy ani tak důraz na víru člověka vůči Bohu, jako spíš na věrnost, kterou má Hospodin k hříšnému člověku.

Tyto verše (2,3-4) jsou ještě citovány v epištole židům, kde ono vidění vztahuje na příchod Krista: *Je vám totiž třeba vytrvalosti, abyste vykonali Boží vůli a obdrželi zaslíbení. Neboť ještě velmi, velmi krátký čas, a ten, který má přijít, přijde a nebude otálet; můj spravedlivý bude žít z víry, ale kdyby ustoupil, nebude v něm mít moje duše zalíbení.* ^{Žid 10,36-38} Verše 2,3-4 jsou úvodem k vidění, které vypovídá mimo jiné také o Kristově druhém příchdu (2,14.20). Pisatel židům tedy upozorňuje adresáty, že tato předpovězená doba se brzy naplní, i když se zdá, že se poněkud zpozdí - a proto je potřeba vytrvalosti. Zatímco důraz Abakukova vidění je položen na soudu nad bezbožnými (babylóňany) a spravedlivém soudu, pisatel židům vnímá stěžejní událost příchod Boha na tuto zem (Abk 3,1-15). A právě při tomto příchodě bude hrát rozhodující roli charakter člověka: spravedliví budou zachráněni (spaseni (z víry), bezbožní pak zahynou.

2,6 Což o něm tito všichni nepronosou pořekadla,

podobností a hádanky?

Bude se říkat:

Nakonec ale ničemové nedopadnou dobře, a jediné, co po nich zůstane, budou nějaké přísloví, úsloví, lidová pořekadla či přísloví (např. Pyrrhovo vítězství). Následující řeč je složena právě z těchto přísloví:

Běda tomu, kdo množí, co není jeho... (2,6)

Běda tomu, kdo hrabe pro svůj dům nekalý zisk, aby si vysoko postavil své hnízdo, a tak byl vysvobozen z moci zla. (2,9)

Běda tomu, kdo staví město proléváním krve a upevňuje ho zvráceností. (2,12)

Běda tomu, kdo dává svým bližním pít z číše svého hněvu a opíjí je, aby se díval na jejich nahotu. (2,15)

Běda tomu, kdo říká dřevu: Probuď se! a němému kameni: Vzbud se! (2,19)

Jednotlivé prořesky se stupňují: od krádeže, přes drancování, budování bohatství na základě násilí a úmyslného projevu hněvu vůči bližním až po donebevolající pohanství.

Pojďme se na jednotlivá běda podívat blíže:

2,6 *Běda tomu, kdo množí,*

co není jeho -- jak dlouho to potrvá?

-- tomu, kdo se obohacuje vydíráním.

7 *Což nepovstanou v okamžiku tvoji věřitelé,*

neproberou se ti, kdo tě děsí,

a nestaneš se jejich kořistí?

8 *Protože jsi vyplenil mnohé národy,*

všechny zbylé národy vyplení tebe --

za prolitou lidskou krev a násilí spáchané na zemích,

městech a všech jejich obyvatelích.

Ve starověkých dobách byla kořist brána jako legitimní (zákonné) vlastnictví těch, kdo zvítězili nad nepřáteli. Bůh ale věci vidí jinak - z Jeho pohledu lidé, co drancují jiné, jsou zloději, kteří berou něco, co jim nepatří (1,6). Jenže: kam to všechno drancování vede? Jak dlouho se bude takovému národu dařit? Všechny národy mají svůj určený čas, po kterém zase padnou do zapomnění (1,11).

Z Božího pohledu je krádež i to, když se jeden člověk obohacuje na úkor druhého (ne drancováním, ale) vydíráním (1,15) – opět zde máme dvě roviny: ničema jako národ, a jako jednotlivec. Takový člověk využívá příznivé situace, která se mu naskytla, k tomu, aby z toho vytřískal něco pro sebe na úkor hůře postavených.

V těchto případech platí jednoduchá zákonitost: jak jsi nakládal s druhými, tak bude naloženo s tebou (Mt 25,31-46). Půjčoval jsi na lichvu druhým, abys je pak mohl vydírat? I nad takovými bohatými lidmi jsou věřitelé, kteří je mají na starost – a ti se postarají o to, aby byl vykonán spravedlivý soud. V kontextu Babylonské říše jsou to právě Médo-peršané, kteří se vzepřeli nadvládě Babylona a ukončili jeho nadvládu na Předním východě.

K Médskému králi Kýrovi Velikém (první významný král Medo-perské říše, který prakticky dobyl celý Babylon) se při jeho tažení Babylonskou zemí přidávali podrobené národy, které byly nespokojeny s krutou politikou Kaldejců. Kýros tedy postupoval spíše jako osvoboditel národů, než jako dobyvačný vojevůdce, který chtěl zničit vše, co mu stojí v cestě. Nakonec se tedy Kaldejská krutost k národům obrátila proti nim, když se podrobené národy vzbouřili s Kýrem proti svým vladařům.

*2,9 Běda tomu, kdo hrabe pro svůj dům nekalý zisk,
aby si vysoko postavil své hnízdo,
a tak byl vysvobozen z moci zla.*

*10 Připravil jsi hanbu pro svůj dům,
zničil jsi mnohé národy,
hřešil jsi proti své duši.*

*11 Vždyť kámen ze zdi bude křičet
a odpoví mu trám z krovu.*

Bůh dále odsuzuje všechny nečisté praktiky, díky kterým se lidé obohacují k tomu, aby získali ještě větší majetek. Takoví lidé se zdají být zaopatření a díky penězům si mohou dovolit postavit mohutné hradby kolem měst, najmout si velkou armádu a tak být prakticky osvobozeni z nebezpečí neštěstí.

Je to ale jen zdání – může se zdát, že jsou takoví lidé vysvobozeni z nebezpečí neštěstí, ale z Božího pohledu je jejich majetek (dům) pouze hanbou jejich duši. Škodí sami sobě (své duši) když ničí druhé národy a žijí na úkor druhých, ale jen když se na to nedíváme pozemsky, ale z Božího úhlu pohledu.

Možná, že tito utlačovaní nepovstanou proti utlačovatelům, možná že ti, kteří budují za nekalý zisk se nedostanou k soudu ani nebudou nějak trestně stíháni. Ale v Božích očích jsou vinni (1,11) a jejich nákladné domy jsou živými křičícími svědky domů, které byly vybudovány na úkor druhých. I věci totiž mohou svědčit (Dt 4,26; Mich 6,1) a být důkazy pro Boží soud. Možná, že nejen jejich nákladné domy, ale celá Babylonská říše je připodobněna k nákladnému domu, kde bohatství svědčí proti duši těch, kdo ji vybuvovali na drancování a nelegálními zisky (1,6.8.9).

*2,12 Běda tomu, kdo staví město proléváním krve
a upevňuje ho zvráceností.*

Nebukadnesar zamýšlel, že se „jeho město,“ které sám podle historických záznamů i Bible vybuvoval a učinil z něj skvost mezi městy (Dan 4,25-27). Ale bohatství, jež v něm shromažďoval a budovy, jež vystavěl, byly zaplacený krveprolitím ve válkách a kořistí z dobyvačných válek. A výsledek toho všeho? Jen město plně neřestí a zvráceností, nic jiného.

Město Babylon není výslovně zmíněno, ale jedná se o jasnou narážku právě na toto město. A protože se jedná o pořekadlo (2,6), je obecné a dá se vztáhnout všeobecně na další dějiny světa:

*2,13 Hle, což to není od Hospodina zástupů:
Národy se namáhají pro oheň
a lidé se zbytečně unavují?*

Nakonec všechno stejně pohltní Boží oheň a bude učiněn konec dějinám. Hospodin způsobí, že všechno snažení všech národů (Kaldeců, Peršanů, Řeků, Římanů apod.) nakonec stejně v den soudu stráví oheň (2. Pt 3,7). A tak se nakonec všichni ti umdlení ničemové jen unaveně pachtí za mocí a bohatstvím (2,4), ale Bůh způsobí, že to bude naprosto zbytečné.

Protože na konci dějin bude památka všech národů zapomenuta, a místo toho přijde Boží království a lidé budou znát jen Boha:

2,14 **Neboť země bude naplněna poznáním Hospodinovy slávy, tak jako voda pokrývá moře.**

Je-li poznání Boží vodou, potom je celá země jedním velkým oceánem. To se stane když bude odsouzen Babylon. I ve Zjevení čteme o tom, že ohlášení pádu Babylona bude mít vliv na celou zemi: lidé přijmou poselství od Boha, poznají, kdo je pravý Bůh a koho vlastně uctívali v Babyloně, a vyjdou z Babylonu (Zj 18,1-2.4).

V tomto ohledu má každý z nás úkol rozšiřovat poznání o pádu Babylona (hlásat trojandělské poselství) celému světu všemi možnými - Bohem schválenými - prostředky. *Měly by se postavit budovy a zodpovědnosti rozdělit do mnoha míst, které jsou nyní zbařeny životodárného, duchovního zájmu jen proto, že všechno se již soustřeďuje v Battle Creeku. Pán není oslaven takovým jednáním těch, kteří jsou v zodpovědných postaveních. „Neboť země bude naplněna poznáním Hospodinovy slávy, tak jako voda pokrývá moře.“* Abk 2,14 „A toto je život věčný: Aby poznávali tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.“ Jan 17,3 8T 60

Ať se nikdo nedomnívá, že zvláštní prozřetelnost nebo zázraky mají být důkazem pravosti jejich díla nebo myšlenek, které hájí. Budeme-li lidem převádět takové věci, vyvolá to nedobrý účinek, nezdravé vzrušení. Máme zaslíbení, že pravé působení Ducha svatého na lidská srdce se bude dít skrze Slovo. Kristus prohlásil, že Slovo je duch i život. „Nebo naplněna bude země známostí slávy Hospodinovy, jako vody naplňují moře“ Abk 2,14 2SM 48

Zničení Babylona bude nakonec skutečně nastane a bude radostí pro Boží lid. Stejně jako nejprve musel padnout starověký Babylon, aby mohl být židovský národ vysvobozen z jeho zajetí a vrátit se do své země, tak i na konci času bude zničen babylonský (světský) systém, což vzbudí radost Božího lidu (Zj 18,20) a pak přijde nové nebe a nová země, kde bude přebývat spravedlnost (2. Pt 3,13) a všichni budou znát Hospodina, svého Boha.

2,15 **Běda tomu, kdo dává svým bližním pít z číše⁽¹⁾ svého hněvu a opíjí je, aby se díval na jejich nahotu.**
(1) přimíchává (+svůj hněv / jed)

Další běda se vztahuje na ty, kdo své bližní (tedy ty, se kterými mají přátelský vztah, ale potažmo je pod tímto označením myšlen prakticky kdokoliv (Lk 10,29-37) nechávají opíjet z číše svého hněvu s nečistým úmyslem. Jinými slovy se snaží svého bližního něčím oklamat, přičemž jeho motivací je hněv (nenávisť) vůči druhému a účel je druhého ponížit. Stejně jako opilství oklamává a v důsledcích ponižuje člověka pod vlivem omamného vína (někdy i odhalením nahoty (viz Gn 9,20-27), tak i mnoho lidí oklamává a ponižuje druhé tím, že jim podává své víno – naoko jim chce pomoci, ale ve skutečnosti je to jen vypočítavost.

To se stává nejen v osobní rovině, ale i v mezinárodních a politických stycích, kdy jde každému naoko o blaho druhých a celé země, ale ve skutečnosti jde každému o to, aby získal co největší vliv. Tak tomu bylo jistě ve starověkém Babyloně a tak tomu bude v budoucnu v novověkém babylonském systému, který bude používat své víno k oklamání mocných lidí tohoto světa (Zj 17,2).

Možná ale v tomto verši můžeme vidět doslovnější význam: zajatci, kteří pocítili hněv agresorů (tedy byli napojeni číší hněvu svých nepřátel (Zj 14,10; 16,19), byly babyloněny poníženi tak, že byli vláčeni do zajetí nazí.

Stejně jako tomu bylo u předchozích běda, i nyní platí zákon: co jsi udělal druhým, bude uděláno tobě:

2,16Nasytíš se hanbou místo slávy.

Pij i ty a odhal⁽¹⁾ se!

Kalich v Hospodinově pravici se obrátí proti tobě,

ostuda přijde na tvou slávu.

(1) dosl. ukaž neobřezané předkožky, tedy neobřezanost svého srdce (Jer 9,25). Hřích s nahotou úzce souvisí (Gn 3,6-7)

Tyto mocnosti se chtěly nasytit slávou a mocí, ale jak již bylo řečeno dříve: touha po moci nemůže být nikdy plně nasycena (2,5). A tak lidé i celé národy touží po získání slávy a moci, ale nakonec přijde jen ostuda a hanba.

Stejně jako ničemové dávají druhým lidem pít víno, které je opije a tak oklame, tak i oni sami budou opilí mocí a budou oklamáni a nakonec ponížení (odhaleni, nazí (2,15)). Skutky všech vyjdou najevo, ať už na tomto světě, nebo na konečném soudu: *Hříchy některých lidí jsou zcela zjevné a předem vedou k soudu, u jiných se však také ukazují až potom.*^{1.Tim 5,24}

Na konečném soudu navíc ničemové pocítí hněv Božího kalicha a za to, že dávali druhým pocítit hněv své číše druhým (2,15 srov. 2,16; Zj 18,6; 17,4 srov. 14,10; 16,19). Jak se snažili škodit druhým a ponížit je, tak stejně s nimi bude Bůh nakládat při posledním soudu. Hněv vůči bližním pocítí v podobě Božího hněvu k nim. V konečném důsledku (v širších souvislostech) tedy nezískají za své činy slávu, ale naopak se budou za ty samé činy stydět a pociťovat hanbu.

2,17*Neboť tě přikryje násilí spáchané na Libanonu*

a zkáza způsobená zvěří tě roztřese strachem

za prolitou lidskou krev a násilí spáchané na zemích,

městech a všech jejich obyvatelích.

Libanón je území na severu Izraele, u Týru a Sidónu. Bylo významné nejen svou krásou (Pís 4,15;5,15) a mohutnými cedry, ale hlavně tím, že z Libanonských cedrů byl postaven Hospodinův chrám (1.Král 5,19-32). Není tedy jisté, zda násilí Babylona, které je zde popisováno, se vztahuje na jejich dobovačné tažení na severu Izraele, kde (stejně jako u každého tažení) plenili a dopouštěli se násilností, nebo se jedná o narážku na zničení a vyplenění Jeruzalémského chrámu, který byl postaven z cedrů z Libanonu. I při zničení Jeruzaléma se totiž babylónané dopouštěli mnoha násilí. Právě tyto násilné činy na Božím soudu budou přikrývat ty, kdo se jich dopouštěli (1,2.9). Někoho zkrátka přikryje hanba (Ž 71,13), jiný bude přikryt Boží ochranou (Ž 91,4) – činy každého vyjdou najevo. Tento spravedlivý soud se týká každé země, města a všech jejich obyvatel (srov. 2,8).

Babylónané jsou v těchto násilnostech dokonce přirovnáváni k dravé zvěři (srov. 1,6.8!), která za účelem kořisti (brání života za účelem vlastního prospěchu) útočí a pustoší na vše, co ji přijde do cesty. Tyto hrůzné činy, kterých se dopouštěli, jim jednou přinesou akorát tak strach a zahanbení.

Poslední běda odhaluje to, čím byli babylónané ovlivněni ke konání toho všeho zla a násilí:

2,18*Co prospěje tesaná modla, když ji vytesal její tvůrce,*

či litá modla, učitel lži?

Vždyť tvůrce spoléhá na svůj výtvar,

když dělá němé nicotnosti.

19*Běda tomu, kdo říká dřevu: Probud' se!*

a němému kameni: Vzbud' se!

Ten tě má učit?

Hle, je pokryt zlatem a stříbrem,

ale dech v něm vůbec není!

Když vyhrál nějaký národ nad jiným, lidé vnímali, že jejich bůh jim vydal nepřátele do rukou, takže si nyní s nimi mohou dělat, co chtějí. A protože pohanští bohové byli vesměs krutí a násilní, nebyl problém jednat surově s těmi, které si podrobili.

Bůh ale odhaluje, že si lidé děláním model vlastně vládnou sami. Chtějí dát mrtvému dřevu či kameni život, který může dát pouze Bůh Stvořitel skrze Své slovo, a takovou moc člověk prostě nemá. Pohané tedy souží a poslouchají své vlastní „já“, tedy něco, co si sami svýma rukama vytvořili. Abakuk již dříve řekl, že v obrazném smyslu si pohanští dobyvatelé vytvořili síť, do které chytají národy jako ryby (1,16), takže v podstatě uctívali své vlastní schopnosti, tedy to, co udělali vlastníma rukama. Protože je to potažené zlatem a stříbrem,

tak to sice vypadá na první pohled lákavě, ve skutečnosti se ale uctívači model a bůžků nacházejí ve lži. Ničemové si tedy vládnou sami, ale věří ve falešné učení a důvěřují modlám, které nemají žádnou moc.

Spravedlivý člověk naproti tomu žije z víry v Boha (2,4) a uvědomuje si, že je to Hospodin, kdo mu dává bohatství, ne on sám: *Jinak se najíš a nasytíš, postavíš si hezké domy a zabydlíš se, rozmnoží se tvůj skot a brav, přibude ti stříbra a zlata a všeho budeš mít hodně, ale tvé srdce se potom pozdvihne a zapomeneš na Hospodina, svého Boha... a řekneš si v srdci: Tento majetek jsem si získal svou mocí a silou své ruky! Pamatuj tehdy na Hospodina, svého Boha, že on ti dává moc získat majetek...* Dt 8,12-14.17-18

I zde tedy vidíme kontrast mezi (možná mocným bohatým a slavným) ničemou, který věří ve falešné bohy a učení, a spravedlivým člověkem, který žije z víry v živého Hospodina. I když se ničemům na tomto světě může dařit a mít dokonce nad spravedlivým navrch (1,13), z Božího pohledu je na tom o hodně hůř.

Jakoby v kontrastu k modlám je připojena věta o živém Hospodinu, který je přítomen ve svém svatém chrámu (a na rozdíl od pohanských chrámů v tom židovském žádná modla, kterou by udělal člověk, nebyla):

2,20 *Ale Hospodin je ve svém svatém chrámu.*

Zmlkni před ním celá země!

Znovu je připomenut Bůh, který je nad tím vším a jehož působnost se dotýká celé země (srov. 2,14). Bůh zdůrazňuje, že Sám bydlí na nebesích, ne v pozemských chrámech udělaných lidskýma rukama. Král Šalomoun sice postavil pozemský král k uctívání Hospodina, ale uvědomoval si přítom, že pravý příbytek Boží je v nebi (1. Král 8,27 srov. Ž 11,4).

Zároveň se tato věta stává proroctvím o tom, že před Bohem, který ze své svatyně jednou bude soudit celý svět (Mich 1,2) skrze sedm posledních ran (Zj 16,1; 15,6; 16,17), jednou ukončí dějiny tohoto světa, odsoudí spravedlivě všechny násilnosti a ukáže skutky bohatých a mocných v pravém světle. To se stane při příležitosti Kristova druhého příchodu, který je popsán v další kapitole (Abk 3). Ostatně, Kristův příchod je spojován s výzvou ticha vůči národům na zemi, protože:

a) sjednotí a vysvobodí svůj lid z rukou Babylona:

V onen den národy mnohé se připojí k Hospodinu, budou mým lidem, budu přebývat ve tvém středu a poznáš, že mě k tobě poslal Hospodin zástupů. Hospodin dostane do dědictví Judu jako svůj podíl ve svaté zemi a znovu vyvolí Jeruzalém. Zmlkni před Hospodinem, veškeré tělo, neboť se dal do pohybu ze svého svatého příbytku. Zach 2,15-17

b) bude spravedlivě soudit všechny národy:

Vztáhnu svou ruku proti Judovi a proti všem obyvatelům Jeruzaléma. Vyhladím z tohoto místa Baalův ostatek... i ty, kdo odstupují od Hospodina, kdo Hospodina nehledají a nedotazují se ho. Zmlkni před Panovníkem Hospodinem, protože Hospodinův den je blízko, protože Hospodin připravil obětní hod, posvětil ty, které pozval. Sf 1,4.6-7

To jsou stejné motivy, které nacházíme v další kapitole, ve které nacházíme žalm, který vypovídá o Kristově druhém příchodu:

3. Abakukův žalm odevzdanosti (3,1-19)

a) Modlitba (3,1-2)

V této písni je popisován Kristův druhý příchod (dle GC 300-301). Konkrétně zde vidíme obraz Kristova příchodu na nebeských oblacích ze Zj 19,11-21: *Brzy poté se na východě objeví malý černý obláček velikosti asi poloviny mužské dlaně. Bude to oblak, který obklopuje Spasitele a z dálky se jeví jako zahalený ve tmě. Boží lid bude vědět, že je to znamení Syna člověka. V uctivém tichu budou lidé sledovat, jak se přibližuje k zemi, jak je stále světlejší a nádhernější, až z něj bude velký bílý oblak, jehož základem je sláva podobná stravujícímu ohni, nad nímž se klene duha úmluvy. Pán Ježíš přijde jako mocný dobyvatel. Už ne jako „Muž bolesti“, aby pil trpký pohár hanby a utrpení, ale jako vítěz na nebi i na zemi, aby soudil živé a mrtvé. „ten ... se jmenoval Věrný a Pravý; spravedlivě soudí a bojuje... A vojska, která jsou v nebi“ Zj 19,11.14 ho následují. S nebesky krásnými chvalozpěvy ho na jeho cestě bude doprovázet nespočetný zástup andělů. Bude se zdát, že celá obloha je plná zářících postav, „desetitísíce desetitísíců a tisíce tisíců...“ Lidský jazyk nedokáže tento obraz popsat, mysl smrtelníka není schopna vnímat takovou nádheru. „Jeho nádhera přikryla nebesa, jeho chvála naplnila zemi. Jeho zář je jako svítání...“ Abk 3,3-4 Když se živý oblak přiblíží, všichni lidé uvidí Pána života. GC 640-641*

3,1 Modlitba proroka Abakuka na šigjonót.

Co je to šigjonót? Tento hebrejský výraz je použit pouze zde a v Ž 7,1, patrně se jedná o určitý způsob zpěvu s určitými změnami rytmu. Následující modlitba je vlastně (zpívanou) písní, ve které Abakuk popisuje příchod Boha na tuto zem (Kristův druhý příchod) a to z pohledu přítomnosti. V tomto vidění tedy prorok popisuje ze svého pohledu vidění, které se ale uskuteční teprve v budoucnosti:

*3,2 Hospodine, slyšel jsem zprávu o tobě;
bojím se, Hospodine, o tvé dílo.
Obnov jej v těchto letech,
dej ho poznat v těchto letech;
v nepokoji pamatuj na slitování.*

Prorok uslyšel zprávu ohledně Hospodina. V následující výpovědi líčí vidění, které mu dal Bůh (prolíná se tedy vidět/slyšet (Jb 42,5)). I když se předchozí text týká Boží odpovědi (2,2-20) a naznačuje se v něm Boží příchod na zem (2,14,20), přesto se zdá, že následující slova nepopisují tuto Boží odpověď, ale jiné vidění. Bůh zjevil po Své odpovědi (2,2-20) jiné vidění ohledně Svého příchodu na zem a Abakuk na to reaguje tím, že vidění zaznamenává (3,2) a – jak se dovíme později – je pro něj zdrojem strachu i povzbuzení (3,16).

Pojďme se na toto vidění podívat blíže:

3,3 Bůh přichází z Témanu, Svatý z hory Páranu. Sela.

Bůh podle Abakuka přichází z Témanu. Jednalo se o významné město (Am 1,11-12; Ez 25,13), které bylo patrně střediskem Edómské moudrosti (Jer 49,7). Založil jej jeden z Ezauových potomků, Téman (Gn 36,15).

Páran také patří k Edómské zemi: jedná se o území střední a severovýchodní části Sinajského poloostrova, které zasahuje – jak se zdá – i na jižní hranice Judska (srov. 1.Sam 25,1-2). Jednalo se o hornatou část (pohoří dosahovalo výšky až 750m), která je v Bibli popsána jako obávaná krajina (čti Dt 1,1.19; 8,15). Snad právě kvůli obávaným mohutným výšinám se toto místo stalo symbolem Božího příbytku (Dt 33,2), jež je postaven na majestátných (nebeských) výšinách (Ž 93,4; Job 16,19).

A právě z tohoto místa sestupuje Hospodin, který bude bojovat proti bezbožným národům. To připomíná bitvu z doby soudců, ve které bojovala Debóra s pohanským Síserou (Sd 4,14-16) u Megida (Sd 5,19-22). Tam také bojovalo nebeské vojsko (3,8 srov. Sd 5,20), které přišlo z hory Páran, z Edómské země (Sd 5,4!), tedy včetně Témanu. Tato bitva je zároveň předobrazem poslední velké bitvy u Harmagedonu (Zj 16,16, v překladu „hora/pohoří Megido“), kde bude bojovat Bůh se svým vojskem proti národům země (Zj 19,11-15).

Není od věci si připomenout, že Jabín se svým velitelem Síserou pocházeli z Chasóru (Sd 4,2). Chasor archeologové ztotožňují s pahorkem Tell el-Qeda, který leží asi 11km od Kádeše. To je město, které najdeme na pomezí severo-východu Sinajského poloostrova a jižního Judska, tedy v oblasti Edómské země (Páranu; srov. 3,3). A Edómci jsou symbolem pro odvěké Boží nepřátele, jež budou bojovat v poslední velké bitvě země (Abd 18-19.21).

3,3 Jeho nádhera přikryla nebesa, jeho chvála naplnila zemi.

Tato věta je doplněním předchozí Boží řeči. Když Bůh přichází na zem, týká se to celé země – poznání o Božím charakteru naplnilo celou zemi (2,14). Všechno zmlkne (2,20) a Boží nádhera přikryje nebesa i zemi – tedy všude, kam se člověk podívá, uvidí Boží velikost a nádheru.

Záře Boží velikosti způsobí opravdu dramatické události:

*3,4 Jeho zář je jako svítání,
paprsky šlehají z jeho ruky,
tam se skrývá jeho síla.*

Boží zář je jako svítání (východ slunce (Sd 19,26; Jb 24,14), což zřetelně ukazuje na Krista, jemuž v Janových viděních svítí tvář jako slunce (Zj 1,16; 10,1)). Právě v poslední bitvě u Harmagedonu budou bojovat nebesští králové, kteří budou přicházet od východu slunce (3,3; 16,12; Zj 19,11-15).

Prorok si všímá, že tuto záři doplňují paprsky, které šlehají z Jeho (Kristovy) ruky. *Zůstane jediná připomínka: Náš Vykupitel navždy ponese stopy po svém ukřižování. Na jeho raněné hlavě, v jeho boku, na jeho rukou a nohou zůstanou jediné stopy krutého díla, které působí hřích. Prorok popsal Krista v jeho slávě takto: „paprsky šlehají z jeho ruky, tam se skrývá jeho síla“^{Abk 3,4} Proboděný bok, odkud vytékal proud krve, která smířila člověka s Bohem - tam je Spasitelova sláva, zde „se skrývá jeho síla“. „mocný k záchraně“^{Iz 63,1} je díky své výkupné oběti. Má moc vykonat spravedlnost nad všemi, kdo pohrdli Boží milostí. Stopy po jeho pokoření jsou jeho nejvyšší poctou. Po nekonečné věky budou rány Golgoty Krista chválit a hlásat jeho moc.*

GC 674

3,5 Před ním jde mor,
v jeho stopách táhne nákaza.

6 Zůstane stát a zatřese⁽¹⁾ zemí,
pohlédne a národy se chvějí;
odvěká pohoří se tříští,
dávna návrší klesají,
jde dávnou cestou.⁽²⁾

1 - bráno od kořene mwd, trad. od kořene mdd - měřit

2 - h.: dávné chodníky jsou jeho / patří jemu, [tj. opakuje to, co učinil kdysi při vykoupení svého lidu]

V jeho stopách (jako armáda za velitelem (Sd 4,10) přichází smrt (Zj 19,15). Proč? Bůh totiž při svém příchodu jednou zastaví a zatřese celou zemí. V tom můžeme vidět dva rozměry: jednak se uskuteční velké zemětřesení (Jl 4,16; na konci sedmé rány (Zj 16,17-20) a pak zde máme ještě druhotný význam: Bůh bude přetřásat národy. Hebrejské slovo je odvozeno od slova, které znamená „měřit“ - Bůh tedy bude měřit národy.

Když měříme, porovnáváme skutečnost s určitým standardem. Proto Písmo Boží soud často přirovnává k měření, kdy se Boží měřítko zjevené v Písmu (především v Kristu a v Božím zákoně) porovnává se skutečnou realitou jednotlivých lidí (Mt 7,2; 23,32; Am 7,7-8).

A národy z tohoto měření (zhodnocování toho, jak na tom ve skutečnosti jsou vůči Božím standardům) nevyjdou moc dobře: v tváři tvář Boží přítomnosti (2,3-4) se lidé svíjí ve strachu a bolestech. A máme zde druhý obraz, ve kterém můžeme vidět opět dva rozměry Božího soudu: odvěké pohoří se při Kristově příchodu skutečně budou třístit a kopce klesat (Zj 6,14; Iz 54,10; Jer 4,24; Nah 1,5). Zároveň hory symbolizují království, nebo národ (Dn 2,35.44-45; Jer 31,23; 51,24-25; Zj 17,9) a právě národy budou přetřásány (měřeny a odsouzeny) Božím soudem.

Třesení hor připomíná také bitvu u Megida (Sd 5,5; srov. komentář ke 3,3). Jako kdysi vysvobodil svůj lid z rukou pohanů v době Debóry a Báraka (Sd 4-5), tak tím samým způsobem (viz poznámka 2) vysvobodí svůj lid i v závěru dějin při svém příchodu na zem.

3,7 Vidím, že stany Kúšanců jsou vystaveny zkáze,
stanové plachty v midjánské zemi se třesou.

Ačkoliv bude Bůh soudit (3,6) a šlapat (3,12) po všech národech země, jsou zde vzpomenuti (jako zástupné národy) dva národy, které pocítí Boží hněv: Kúšanci a Midjánci.

Není jisté, kdo je myšlen národem Kúšanců. Kúšijci jsou obyvatelé Etiopie, ale nezdá se, že by byl myšlen právě tento národ. Midjánský kněz Jitro měl dceru Siporu, s níž se Mojžíš oženil (Ex 18,1). Protože je tato žena v Bibli popsána jako Kúšská žena (Nu 12,1), dá se předpokládat, že Kúš se může vztahovat kromě Etiopanů ještě na další národ. Tento národ vykladači spojují s národem, který měl obývat část Arabského poloostrova, území blízko Edómu a Midjánu. Takže se zdá, že Kúšanci a Midjánci je buď označení pro jeden a ten samý národ, nebo pro dva podobné národy, které měli území blízko sebe (Kúšané a Midjánci jsou vlastně synonyma). Jiní tento národ spojují s Kúšanem Rišátajským, který pocházel z Aramského Dvojříčí, tedy ze severu Izraele (Sd 3,8-10).

O Midjáncích toho víme už podstatně více. Midjánci, kteří sídlili poblíž Páranu (1. Král 11,18; srov. 3,3), byli vyhlazeni Božím lidem již v dávných dobách soudců prostřednictvím Gedeona (Sd 6,1-28). Vítězství, které tehdy Izraelité slavili nad svými nepřáteli, se stalo příslovečným pro úplně rozdrčení (zkázu) nepřátel (Ž 83,10-11; Iz 9,3). Zmínka o Midjáncích tedy má navodit připomínku dávného rozdrčení nepřátel.

Midjánci bydleli ve stanech, a právě stany jsou symbolem člověka jako takového (2. Kor 5,2; 2. Pt 1,14). Třes Midjánských stanových plachet připomíná třesení národy, které způsobí strach a chvění (3,6).

3,8 Cožpak proti řekám, Hospodine,
zdali proti řekám plane tvůj hněv,
zdali proti moři tvé rozhořčení,
že jedeš na svých koních,
na svých vítězných vozech?

9 Holý a připravený je tvůj luk.

Vysíláš své šípy. Sela.

Řekami rozdělujeteš zemi.

10 Hory tě zahlédnou a svíjejí se,

příval vody se valí,

hlubina vydala svůj hlas,

vysoko zvedá své ruce.

Prorokovi jsou ukázány další vize, které se týkají především Božího příchodu v kontextu úkazů v přírodě. Stejně jako Daniel, nebo Zachariáš (Dan 7,16; Zach 4,11) nyní vstupuje sám prorok do vidění a ptá se Hospodina, zda při svém příchodu plane jeho hněv proti řekám. Písmo nás informuje o tom, že Boží příchod na zem budou skutečně doprovázet klimatické změny, které se budou týkat řek (Zj 8,10-11) i moří (Zj 8,8; 16,3).

Co přesně ale Abakuk viděl, resp. na co reaguje svou otázkou? Odpověď nacházíme právě v 10. verši, který nápadně připomíná rozdělení Rákosového moře při exodu Izraelského národa z Egypta. Tehdy Bůh rozdělil moře (Ex 19), a na konci putování dokonce rozdělil řeku Jordán (Joz 3). A neučinil to proto, že by Jeho hněv planul proti vodě (i když se to tak mohlo zdát (3,8), ale protože přišel jako bojovník (3,9), který přišel zachránit svůj lid a zničit jeho nepřátele (3,12).

Mimochodem, událost exodu, která zdůrazňuje Boží vítězství, taktéž připomíná bitvu u Megida (!Ex 19,24 srov. Sd 4,15). Stejně tak i hory, které se svíjejí v křeči (3,10) připomínají Boží vítězství nad Síserou (Sd 5,5).

Kromě zemětřesení a svíjení se hor (3,6 a 3,10), které mohou symbolizovat národy (viz komentář k 3,6), jsou nyní zasaženy i vody. To taktéž poukazuje na ekologickou katastrofu, ale i zde můžeme vnímat v realitě symbolický rozměr: pokud totiž hory symbolizují národy (které se při pohledu na přicházejícího Boha svíjejí strachem), potom je nasnadě vnímat vody jako symbol pro davu lidí (Zj 17,15), které se také dávají do pohybu (jsou neklidné).

Tyto přírodní katastrofy jsou protkány popisem přicházejícího Boha, který uprostřed ekologických katastrof přichází, aby bojoval ve prospěch svého lidu (3,8-12). A nepřichází sám: vždyť v Jeho jménu přijíždí i nebeská jízda (3,8 srov. Zj 19,14) a On sám přijíždí ozbrojen kopím (3,11) a lukem (3,9.11):

3,11 Slunce i měsíc vejdou do svého obydlí,⁽¹⁾

odejdou v jasu tvých šípů,

v záři tvého blýskavého kopí.

(1) n~: se zatměly / se zastavily na nebesích (Božím vyvýšeném obydlí) – citát??

Kristův příchod budou doprovázet znamení na nebi: slunce a měsíc odejdou do svého obydlí, což je vysoce symbolický jazyk: stáhnou se do ústraní, takže je nebude vidět (přestanou dávat svou zář). Jakoby tato tělesa „utekla“ před Božskou září přicházejícího Krista. Ostatně, i prorok Joel předpovídá zatmění slunce a měsíce v závěru dějin (Jl 4,15), v době útoku (babylonské (Jl 2,20) armády (Jl 2,10 srov. 3,6.13-14.16). I zde můžeme vnímat symbolický jazyk: vždyť slunce a měsíc pohané od pradávna uctívaly jako své bohy – a nyní sláva těchto pohanských bohů vyhasne (bohové se ze strachu stáhnou do svého příbytku).

Hebrejský text můžeme ale také přeložit tak, že se slunce a měsíc zastaví na obloze. To se má stát při Kristově příchodu. *Byla půlnoc, když se Bůh rozhodl, že vysvobodí svůj lid. Když bezbožní všude kolem nich se jim posmívali, vysvitlo znenadání slunce v plné síle a měsíc se zastavil. Bezbožní hleděli na tuto scénu v úžasu, zatímco svatí naplněni posvátnou radostí pozorovali znamení svého vysvobození. Znamení a divy následovaly rychle za sebou. Bylo zřejmé, že se všechno vymklo ze svého obvyklého řádu. Řeky přestaly téci, temné, těžké mraky vystupovaly na nebi a narážely do sebe. Ale bylo tam jedno jasné místo stálé, neslábnoucí slávy, odkud zazníval Boží hlas, jako hukot mnohých vod a otřásal nebem i zemí. Nastalo mohutné zemětřesení.* ^{EW 285}

Slunce vyšlo a měsíc se zastavil, řeky přestaly téct. Vyvstaly temné těžké mraky a narážely proti sobě. Avšak jedno místo bylo jasné - tam, kde byla soustředěna neobyčejná krása a odkud přicházel z nebe hlas Boží, jenž se podobal zvuku mnohých vod a jež pohyboval nebem i zemí. Nebe se otevíralo a zavíralo a bylo v neustálém pohybu. Hory se zachvívaly jako třtina ve větru a metaly kolem sebe velké kusy skal. Moře vřelo jako v hrnci a vyhazovalo na pevninu kameny. ... Brzo se pak objevil velký bílý oblak. Vypadal krásněji než kdy předtím a na něm seděl Syn člověka. ^{EW 34-35}

A Bůh přichází jako bojovník, ozbrojen lukem a šípy. Luk se objevuje i ve Zjevení. Zatímco bílý jezdec na koni s lukem ze Zj 6,2 symbolizuje Krista, který svou církví dobývá na počátku letopočtu svět svým evangelium, na konci času přijede Kristus už jako vládce na bílém koni, aby ztrestal nepřátele (Zj 19,11-16). Někteří vykladači poukazují na to, že kůň ze Zj 6,2 sice používá luk, ale nemá šípy, což naznačuje ne fyzický boj a zabíjení, ale dobývání v přeneseném významu (evangelium dobývá svět). U Abakuka vidíme, že Bůh na konci času bude používat luk, ale i se šípy (3,9), kterými vykoná spravedlivý soud (3,11). Luk je účinná zbraň, která zasahuje cíle na dálku (má dalekosáhlý účinek), zatímco kopí účinkuje v boji muž proti muži. Boží útok na nepřátele bude rozsáhlý na dálku i blízko; Zjevení odhaluje, že Kristus bude vyzbrojen i mečem, který zase poukazuje na to, že budou lidé souzeny podle Božího slova (Zj 19,15.13; Žid 4,12). Tak budou ztrestáni všichni národy:

*3,12S rozhořčením projdeš zemi,
v hněvu pošlapeš⁽¹⁾ národy.*

*13Vyjdeš k záchraně svého lidu,
k záchraně svého pomazaného;*

(1) h.: +jako při mlácení

Události pokračují Kristovým příchodem na zem. Ve svém rozhořčení vůči hříchu a utlačovatelům Božího lidu (3,14-15) prochází celou zemí, aby vykonal soud nad každým národem.

Ve svém hněvu symbolicky bere do rukou lopatu a pročistí národy (lidstvo) a oddělí bezbožné od svého Lidu. To je ukázáno na příkladě hospodáře, který čistil obilí na mlatu (místo, kde se mlátí obilí), kdy mlácením odděloval hodnotnou pšenici (Boží lid (Mt 3,12; 13,25; Jan 12,24; Lk 22,31) od plev, (symbolizující bezbožné (Ž 1,4; 29,5). Nakonec bezcenné plevy spálí ohněm: „V jeho ruce je lopata; i pročistí svůj mlat a shromáždí svou pšenici do sýpky, plevy však bude pálit ohněm neuhasitelným.“ (Mt 3,12).

A tak Bůh přichází k záchraně „svého pomazaného,“ což je pravděpodobně personifikovaný Boží lid. Je zajímavé, že pomazaný (hebr. Mesiáš; řecky: Kristus) se ve SZ vztahuje na člověka, který byl Bohem vyvolen pro určitý posvátný úkol; v NZ je pak tento pojem vztahován na Krista. V těchto verších tedy vidíme těsné spojení mezi Kristem a Jeho lidem, který je Kristu podobný 1. Jan 3,2 a proti jehož nepřátelům plane Boží hněv stejně jako za dob Kristových.

*3,13srazíš hlavu z ničemova domu,
obnažíš ho od paty až k šíji. Sela.*

A Bůh srazí hlavu z ničemova domu. Hlava v Bibli ukazuje na „to hlavní/nejdůležitější/nejvýše postavené (Dt 28,13; Joz 11,10; Iz 19,15). Jedná-li se o hlavu ničemova domu, pak se může jednat o střechu či o to, že co se týče ničemných národů (dům ničemů), tak tam Hospodin srazí ty nejvýše postavené (Joz 22,14; Abk3,14!).

Tyto ničemy od hlavy až k patě (tedy kompletně; Dt 28,35; Iz 1,6) vysleče, aby ukázal jejich nahotu. Nahotu také musíme vnímat symbolicky: už první příběh Bible nám ukazuje, že naši první rodiče chtěli skrýt svůj hřích (nahotu; Gn 3,6-7) a vytvořili si oděv z fíkových listů. Ovšem když přišel Bůh, zřetelně ukázal na jejich hřích, za který se měli stydět a cítit hanbu. Proto je i v Bibli nahota spojována s odhalením hříchu a pocitem hanby za spáchané zlo (Nah 3,5; Mich 1,11). Pokud tedy čteme o tom, že Bůh obnaží (vysleče od hlavy až k patě) ničemy (a tak potrestá zlo, které páchali za svého života (1,4.13), potom to znamená, že jasně a zřetelně odhalí jejich hříchy a potrestá je za ně (3,12).

*3,14 Jeho vlastními šípy probodneš hlavu
jeho knížat, kteří se ženou jako bouře,
aby nás rozptýlili, jásají,
jako by chtěli pohltit chudého v skrýši.
15 Svými koňmi šlapeš po moři,
množství bouřících vod.*

Hlavy ničemova domu (3,13; tedy vysoce postavené bezbožníky) Bůh sestřelí svým lukem (3,9), do něhož ale bude ze svého toulce nabíjet jejich vlastní šípy, kterými chtěli škodit Božímu lidu. Tehdy dojde spravedlnosti za dost skrze známý Bohem ustanovený princip, podle něhož zlo, které bezbožní zamýšleli proti věrným, padne na jejich hlavu (2,8; Abk 15; Mt 25,31-46).

Zároveň nám tyto verše říkají jednou důležitou věc: na konci času zde bude nepřítel se svým dobovačným vojskem, který se bude snažit zničit Boží lid, pohltit chudé a ztrápené v jejich chýších (chudých, narychlo udělaných příbytcích). O této nepřátelské armádě se dovídáme i z jiných Biblických míst (Abk 15 (zde je i princip spravedlnosti, viz výše); Jl 1,4-7; 2,3-11; 4,9-12).

Bůh ale svou nebeskou jízdou (Zj 19,14) pošlape rozbouřené vody, které symbolizují národy (Zj 17,15; též Abk 3,15 srov. 3,12). Na konci času se zde zkrátka objeví armáda babylónských nepřátel (1,6; Jl 2,20), která vytáhne proti Božímu lidu (3,14; Jl 2,2-11), ale nakonec všechno dobře skončí – Bůh zasáhne ve prospěch svého lidu (3,15; Jl 2,18-27).

*3,16 Zaslechl jsem to a mé nitro se chvělo,
když jsem to uslyšel, mé rty se třásly,
hniloba vešla do mých kostí.
Třesu se, tam kde stojím,
protože musím čekat do dne soužení,
kdy přitáhne národ, jenž na nás vtrhne.*

Zpráva o příchodu Boha, nepřátelské armády (3,14; 1,6) a všechno kolem velmi dramatického Božího příchodu na zem Abakuka očividně rozhodila. Dostal velký strach a projevilo se to i fyzicky: celý se začal třást, cítil se slabě a sotva stál na nohou.

Vyznává, že má obavy z budoucnosti. Čekat až do období soužení, kdy vtrhne nepřátelský národ na Boží lid (3,14), mu nahání hrůzu. V perspektivě Abakuka je to očekávání babylónské armády krále Nebúkadnesara, který učiní konec celému Judsku a vydrancuje vše, co mu stojí v cestě (1,6. 8-9). Následující slova nejsou jen nějakou poetickou básničkou, „co by kdyby,“ ale popisem toho, co se brzy reálně uskuteční: babylónská vojska vtrhnou do Izraele, vydrancují ji a po celé zemi nebudou mít lidé co do úst:

*3,17I kdyby fíkovník nerozkvetl
a na révě nebyla úroda,
selhal výnos olivy
a pole nevydala potravu,
z ohrady zmizel brav
a ve stájích nebyl skot,*

Réva, olej a produkce z polí patřily mezi základní potraviny, které starověcí hebrejové běžně jedli. Tvořili základní složky jejich jídelníčku a ten, kdo jich měl dostatek, měl prakticky dostatek ve všem (2. Par 2,9.14).

Z těchto základních potravin spolu s fíky a masem zvířat se pak mohli těšit Izraelci když vstupovali do zaslíbené země (Dt 8,7-8). Pro svou nevěrnost se jim ale těchto potravin někdy nedostávalo, a tak mohli aspoň upírat svou pozornost na nebeské království (zaslíbenou zemi, nebeský Kanán), kde se této hojnosti mohli opět těšit (Jer 31,12; 3,18).

Prorok ale upozorňuje na to, že přijde doba, kdy bude nedostatek potravin: ať už těch nejzákladnějších (pole nevydalo ani obyčejný ječmen) až po ty dražší a vzácnější potraviny.

Bůh ale dává všem lidem v těžkostech zaslíbení, že se o ně postará, i o jejich dílo (prosazování Božích principů). *Toto dílo nebude bez těžkostí; obzvláště, když učitelé budou vidět, že jejich úsilí není oceněno a budou znechuceni. Satan je bude pokoušet, znechucovat, postihovat tělesným utrpením v naději, že je přivede k reptání proti Bohu a zabrání jim chápat Boží dobrotu, milosrdenství a lásku a tu nesmírnou tíží slávy, která má být odměnou vítěze. Bůh však vede tyto duše k plnější důvěře v jejich nebeského Otce. Každou chvíli nad nimi bdí a budou-li k Němu volat s vírou a obrátí-li se k Němu ve své bezradnosti, Pán je vyvede z ohně jako očištěné zlato. Pán Ježíš řekl: „Nezanechám tě, ani tě neopustím;” Žd 13,5 Bůh může dovolit takové okolnosti, které je přivedou k Pevnosti, že budou s vírou utíkat k Božímu trůnu uprostřed hustých mraků temnosti, neboť tam je přítomen. On je však vždy ochoten vysvobodit všechny, kteří v Něho doufají. Takto získané vítězství bude plnější a jistější, neboť zkoušené, tísněné a zarmoucené dítě Boží může říct: „Jestli mě skolí, budu v něho skládat naději...” Job 13,15 „I kdyby fíkovník nerozkvetl a na révě nebyla úroda, selhal výnos olivy a pole nevydala potravu, z ohrady zmizel brav a ve stájích nebyl skot, já se budu radovat v Hospodinu, budu jásat v Bohu, který mě zachraňuje.” Abk 3,17-18 6T 156-157*

Toto zaslíbení ale platí zvlášť pro prosazování Božího díla v poslední době, kdy nastanou pro Boží lid skutečně těžké chvíle. I přes všechny těžkosti ale mohou věrní očekávat Boží pomoc. *Boží lid nebude ušetřen utrpením. Bude pronásledován a trápen, bude trpět nedostatkem a strádat hladem, Pán ho však nenechá, aby zahynul. Bůh, který se postaral o Eliáše, nezapomene ani na jediné své dítě, které přináší oběti. Pán, který zná počet vlasů na jejich hlavách, o ně bude pečovat i v době hladu a nedostatku. Zatímco bezbožní lidé budou umírat hladem a morem, andělé budou chránit a sytit spravedlivé. Pro každého, kdo „žije spravedlivě“, platí zaslíbení: „Bude mu dáván chléb a voda mu nevyschne.” Iz 33,16 „Nuzní a chudí hledají vodu, ale žádná není. Jejich jazyk je vyprahlý žízní. Já, Hospodin, jim odpovím, já, Bůh Izraele, je neopustím.” Iz 41,17 „I kdyby fíkovník nerozkvetl a na révě nebyla úroda, selhal výnos olivy a pole nevydala potravu, z ohrady zmizel brav a ve stájích nebyl skot, já se budu radovat v Hospodinu, budu jásat v Bohu, který mě zachraňuje.” Abk 3,17-18 GC 629*

I když ale v závěru dějin pro Boží lid přijdou těžké chvíle, prorok na tuto skutečnost reaguje zvláštním způsobem:

3,18 *já se budu radovat v Hospodinu,
budu jásat v Bohu, který mě zachraňuje.*

19 *Panovník Hospodin je má síla,
činí mé nohy podobné laním,
dává mi kráčet po návrších.*

Sám ze své síly žít neumí, jen stojí a třese se ve strachu (3,16), ale přesto může mít sílu od Hospodina (3,19). Jeho lidská slabost a nedostatečnost totiž jen tím víc ukazuje na Boží velikost a moc. Ačkoliv nemůže chodit, jen stojí a třese se (3,16), Bůh způsobil, že jeho nohy jsou hbité jako nohy laně. Bude poskakovat (jako laň) po posvátných návrších země.

Poznal, že v životě nejde předně o úrodu a pokrm, ale o Hospodina, který mu dodá sílu se postavit a přežít veškerou nepřízeň osudu. Jen tak může i přes strádání a hlad oslavovat Boha a dokonce jásat (srov. 2. Kor 6,10). Zjistil, že pokud se na svět dívá z vyšší perspektivy (2,1), může žít z víry (2,4) a jeho pohled na přicházející nebezpečí se mění. Najednou nabývá novou sílu, která přichází od Boha, a to dokonce taková síla, která mu umožní kráčet po návrších země.

Co je myšleno těmi návršími? Bible rozlišuje na:

a) **výšiny země:** Božímu lidu bylo dovoleno chodit po návrších země, tedy chodit s Bohem a bydlet v zaslíbené zemi (Dt 32,9,13; Iz 58,14). Až Bůh jednou sestoupí z nebes na zem, potom bude kráčet (šlapat) po návrších země (Am 4,12-13; Mich 1,3).

Tyto pozemské výšiny souvisí se za b) **výšinami nebe:** na majestátných horách, které jsou blízko k nebi, se zkrátka zrcadlí Boží přítomnost daleko více, než někde v hlubinách či močálech (Ž 148,1). Výšiny zkrátka připomínají Boha, Jeho příbytek a přítomnost (Ž 93,4; Ž 102,20; Iz 33,5; Jer 25,30).

Jaké výšiny má Abakuk na mysli? Mlčení je více než výmluvné. Prorok prohlašuje, že již zde na této zemi mu Bůh dává (jako dar) kráčet po návrších – vnímat Jeho přítomnost a Jeho moc ve svém životě. V majestátných horách (3,3.6.10) a rozbouřených mořích (3,8.15) kolem sebe si připomíná Boží přítomnost a sílu. Proto, s vidinou nebeských výšin již teď na této zemi může očekávat dramatický Kristův příchod v radosti a síle (3,15-16). Pro nás, NZ věřící, platí něco podobného: *Jestliže jste tedy s Kristem vstali, usilujte o to, co je nahoře, kde Kristus sedí na Boží pravici.* ^{Kol 3,1}

3,19 Pro vedoucího chval na strunné nástroje.

Jedná se o píseň (3,1), která byla hrána na strunné nástroje. Boží soud nad celou zemí, rozhněvaný Hospodin jako ten, který kráčí po národech a se svou zbrojí a jízdou přišel vykonat soud nad bezbožnými a připomenutí hladu a nedostatku, který čeká Boží lid poslední doby – to vše jsou témata a motivy této písně.

Lidé ale z této písně zpívají obvykle jen dva verše (3,17-18), přičemž jen málokdo ví, v jakém kontextu jsou tato slova řečena. Nejen tato píseň, ale i Biblické žalmy které obsahují tyto či podobné témata jsou vzorem pro zpěvy všech dob, včetně naší. Žel, mnohé moderní písně (worship) pouze vykuchali z žalům „to pozitivní a jednoduché“ a skrze neustálé opakování a jednoduchou melodií zmrzačili hlubokomyslné a důstojné písně, které zpívali věřící starých dob, do podoby plytkých popěveků, které věřící zpívají dnes.